

# Lekcja tożsamości narodowej



Problematyka tożsamości narodowej i wychowania patriotycznego są poruszane w różnego typu dyskusjach. Często mamy do czynienia z niezrozumieniem tych pojęć, a także ich nadużywaniem. Można odnieść wrażenie, że wciąż szukamy dodatkowych, pozornie atrakcyjniejszych form kształtowania poczucia tożsamości narodowej i miłości do ojczyzny, zapominając o tym, że lekcją patriotyzmu w jak najlepszym tego słowa znaczeniu są i mogą być zajęcia z literatury i języka

polskiego. Problem ów szeroko, wieloaspektowo i niezwykle zajmująco omawia Agnieszka Kania w książce „*Polak młody*” na lekcjach języka polskiego.

Praca składa się z dwóch podobnej objętości części o odmiennym charakterze. Pierwsza z nich – *Definicje, diagnozy, dylematy* – jest niezbędnym wprowadzeniem w kulturowe konteksty współczesnego patriotyzmu. Warto nadmienić, że autorka powołuje się tu zarówno na wyniki własnych badań tekstów kultury (m.in. publikacje w mediach, wypowiedzi uczniów, dokumenty ministerialne) i zachowań uczniów, jak też na ustalenia innych badaczy dotyczące pojmowania tożsamości czy patriotyzmu. Część druga – *W stronę praktyki* – zawiera propozycje, sugestie i omówienia związane z zagadnieniami takimi, jak choćby: sposoby nauczania patriotyzmu, patriotyzm i kultura popularna, patriotyzm i nowe media czy emigracja z ojczyzny a miłość do niej. Czytelnik znajdzie tu sporo interesujących treści odnoszących się do tematyki patriotycznej na lekcjach języka polskiego w szkole podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej XXI wieku. Ponadto autorka ukazała edukacyjno-wychowawczy potencjał – w kontekście tożsamości narodowej – działań pozalekcyjnych, tj. wycieczek tematycznych oraz projektów i programów interdyscyplinarnych.

Monografia odznacza się niezwykle klarownością wyводу, a także odwagą i trafnością stawianych diagnoz i pytań, bez których trudno kształtować postawy patriotyczne w polskiej szkole. Spośród wielu inspirujących myśli warto przywołać tu choćby dwie, pozwalające lepiej zrozumieć problemy patriotyzmu na lekcjach języka polskiego w XXI wieku.

Po pierwsze, doświadczenie poczucia tożsamości narodowej nie należy do praktyki dnia codziennego. Dzieje się tak m.in. dlatego, że patriotyzm i refleksja nad ojczyzną dość często ograniczają się do obchodzenia świąt narodowych czy rocznic historycznych. Ponadto polscy uczniowie na ogół „nie mają kontaktu z „innymi” lub „obcymi”, który ewokowałby głębszą potrzebę samoidentyfikacji w kontekście bycia Polakiem”.

Druga refleksja dotyczy kwestii fundamentalnej, a mianowicie – jak uczyć patriotyzmu w sytuacji, gdy jego definicje są tak skrajnie różne, że znalezienie kompromisowego „wspólnego mianownika” wydaje się niemożliwe. Autorka próbuje odpowiedzieć na pytanie: „którego „patriotyzmu” ma nauczać i jaką wizję pokazywać swoim podopiecznym współczesny polonista? Tę oficjalną, rządową, czy tę opozycyjną? Tę z łamów „Gazety Wyborczej”, „wSieci” czy „Gazety Polskiej”? Agnieszka Kania przypomina też o dążeniach każdej opcji politycznej do posiadania monopolu na „prawdziwy patriotyzm”. Tymczasem historia pokazuje, że „dla patriotyzmu jest znacznie lepiej, kiedy nie towarzyszy mu żaden wartościujący epitet”.

Na zakończenie należy podkreślić, że książkę z dużym pożytkiem przeczytają nie tylko obecni i przyszli nauczyciele języka polskiego, ale i badacze zainteresowani problemami tożsamości kulturowej i narodowej współczesnej młodzieży.

Marcin Lutomiński

Agnieszka KANIA, „*Polak młody*” na lekcjach języka polskiego. *Edukacja polonistyczna a kształtowanie poczucia tożsamości narodowej*, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, Kraków 2015, seria: Edukacja Nauczycielska Polonisty.